

СОЦИЈАЛНА АНКСИОЗНОСТ, СКРИВАЊЕ ПРАВОГ ЈА И ДОЖИВЉАВАЊЕ ПРИЈАТНИХ ЕМОЦИЈА – ПРЕДИКТОРИ КВАЛИТЕТА ПРИЈАТЕЉСТВА У АДОЛЕСЦЕНЦИЈИ

Мирољуб Ивановић^{1*}, Угљеша Ивановић²

¹Висока школа струковних студија за образовање васпитача и пословних информатичара – Сирмијум, Сремска Митровица

²Алфа универзитет, Факултет за менаџмент у спорту, Београд
*miroljub.ivanovic@gmail.com

Апстракт

Социјална анксиозност често узрокује разне проблеме у међуљудској комуникацији. Циљ овог истраживања био је испитивање повезаности између социјалне анксиозности, веровања о потреби скривања правога ја, доживљавању позитивних емоција и квалитета блиских односа код адолесцената.

Пригодни узорак чинила су 152 ваљевска средњошколца оба пола (75 матураната и 77 матуранткиња), просечног узраста 18,6 година. У истраживању су коришћени следећи мерни инструменти: Скала анксиозности у социјалним интеракцијама, Скала социјалне фобије, Скала позитивног и негативног афекта, Упитник веровања о потреби скривања правога ја и Упитник квалитета пријатељства. Дескриптивни индикатори и интерна конзистентност задовољавајући су и слични онима у другим валидационим студијама.

У статистичкој обради резултата коришћена је корелациона и хијерархијска регресиона анализа, при чему је критеријумска варијабла била квалитет пријатељства, а остале испитиване варијабле биле су предикторске. Анализа резултата показује да су веровања о потреби скривања правога ја и доживљавање позитивних емоција изнад контроле пола и оба облика социјалних страхова, те да су релевантни карактеристични предиктори квалитета пријатељских односа адолесцената. Пол се у свим корацима линеарног регресионог модела екстраховао као статистички значајан парцијални предиктор, док интеракцијски ефекат варијабли пола и оба вида социјалних страхова на квалитет присних односа нису значајни за предикцију критеријума. Ипак, значајан део варијансе критеријума квалитета пријатељства остао је необјашњен, па је препорука за будућа истраживања да испитају и неке друге варијабле као потенцијалне предикторе у адолесцентској популацији.

Добијени налази у овој студији у целини су у складу са резултатима ранијих истраживања. Осим тога, значајни су у теоријском схватању самооткривања и развоја присних односа, а имају и практичан значај код социјално анксиозних адолесцената који се служе вештином прикривања правога ја.

Кључне речи: анксиозност, социјална фобија, скривање правога ја, позитивне емоције, интеракција, пријатељски односи.

SOCIAL ANXIETY, HIDING ONE'S TRUE SELF, AND EXPERIENCING PLEASANT EMOTIONS–PREDICTORS OF FRIENDSHIP QUALITY IN ADOLESCENCE

Abstract

Social anxiety often causes different problems in human communication. The aim of this paper is to examine mutual relations between social anxiety, the need to hide one's true self, cognition via positive emotional experience, and the quality of adolescents' close relationships.

The appropriate sample consists of 152 secondary school students of both genders from Valjevo (75 male seniors and 77 female seniors), aged 18.6 on average. The following measuring instruments were used in the research: Social Interaction Anxiety Scale, Social Phobia Scale, Positive and Negative Affect Scale, questionnaire on beliefs about the need to hide one's true self, and Friendship Quality Questionnaire. Descriptive indicators and internal consistency are satisfactory and similar to the ones in other validation studies.

Correlation and hierarchy regression analysis was used to statistically process the results, whereby friendship quality was the criterion variable, whereas other variables were predictors. Result analysis shows that the need to hide one's true self and the perception of pleasant emotions are beyond the control of gender and both types of social fears, and that they are relevant and characteristic predictors of adolescent friendship quality. Gender was extracted as a statistically important partial predictor in every step of the linear regression model, whereas the interaction effect of variables of gender and both types of social fears is not significant for criterion prediction. However, an important part of the friendship quality criterion variance remained unexplained, so it is recommended that some other variables should be examined as potential predictors among adolescents.

The results obtained in this study are completely in accordance with the results of previous studies. Furthermore, these results are significant for the theoretical understanding of self-discovery and development of close relationships; they also have a practical significance for socially anxious adolescents who are prone to hiding their true self.

Key words: anxiety, social phobia, hiding one's true self, positive emotions, interaction, friendship relations

УВОД

Социјална анксиозност производ је „очекивања или присутности интерперсоналне евалуације у замишљеним или стварним социјалним окружењима”, закључују Лири и Ковалски (Leary & Kowalski, 1995) у свом истраживању. Она се испољава онда када људи постану забринути због тога како их други људи перципирају и процењују. Према истраживању Доермана и сарадника (Doehrmann, *et al.*, 2013), социјално анксиозан појединац има интензивну жељу да остави добар утисак на друге особе, али истовремено је и забринут да ли ће у томе успети. Емоцију *социјалне анксиозности* карактеришу два облика социјалног страха, и то: 1) страх од процене других особа и 2) анксиозност у социјалним интеракцијама. Људи са повећаним страхом од процене других особа осећају анксиозност онда када их други поје-

динци при интеракцији с другим људима анализирају. То показују истраживања Фергуса и сарадника, затим Пачанкиса и Бернстејна (Fergus et al., 2012; Pachankis & Bernstein, 2012).

Према истраживању које су спровели Голден и сарадници (Goldin et al., 2013), савремене теорије социјалне анксиозности истичу улогу когниције у одржавању поремећаја. Они претпостављају да се одржавање социјалне анксиозности заснива се на четири главна процеса: 1) повећане усмерености пажње на себе и опажање себе као друштвеног објекта, 2) примени сигурносних понашања у друштвеним околностима, 3) изношењу информација које ће се после потврдити, 4) објективног мањка у извођењу при друштвеној ситуацији која је последица анксиозности.

Према истраживању Берстејна и сарадника (Burstein et al., 2011), суштину анксиозних људи чини забринутост због сопствених карактеристика за које верују да су лоше или супротне опаженим друштвеним очекивањима или стандардима. Они сматрају да уколико особе у њиховом окружењу идентификују те димензије, могу да буду неповољно процењени, одбијени, или да изгубе социјални статус. Студија Роденбоа (Rodebaugh, 2009) претпоставља да је од очекиване неповољне процене важније значење које она има за друштвено анксиозног појединца. Ниво у којем појединац верује у оправданост неповољне процене, узрокује страх од ње. У свом истраживању, Херен и сарадници (Herren et al., 2013) наглашавају да је евалуација друштвено анксиозне особе о неповољном утиску који друге особе имају о њој у некој околности оправдана, те да је последица њених властитих особина које узрокују склоност ка прикривању тих особина, укључујући и анксиозност, за коју верује да је непожељна другим особама.

У свом раду, Москович и сарадници (Moscovitch et al., 2012) закључили су да предикција могућег одбијања може да узрокује покушај прикривања *правог ја* и избегавања друштвених грешака које могу подстаћи проучавање и неповољну процену. Поменути аутори сматрају да тај скуп веровања и повезаних понашања представља суштину веровања. Резултати истраживања које су спровели Роденбо и сарадници (Rodebaugh et al., 2012) потврдили су да таква негативна учтивост у самоевалуацији узрокује код социјално анксиозног појединца покушај сакривања појединих гледишта себе, због чега он избегава теме и понашања за која сматра да би могли резултирати одбијањем. Да ли ће поједина околност бити опажена као претња, зависи од структуре особина за које појединац верује да би могле узроковати његово негативно процењивање, као и од веровања у сопствену успешност у прикривању тих особина. Осим тога, спроведена студија показује да, уколико друштвено анксиозан појединац прихвати и користи сигурна понашања, онда она зависе од његових карактеристичних особина због којих је забринут.

Према истраживању које је спровео Ричардс (Richards, 2013), друштвено анксиозни појединци имају мању тенденцију да добровољно откривају информације о себи у међуљудским односима, а нарочито у романтичној сфери. Начелно, социјално анксиозне особе испољавају умерен ниво присности, без обзира на ново самоотварање појединца са којим су у међусобном утицају. На то указује истраживање које су спровели Дефајф и Вестен (DeFife & Westen 2012).

Социјално анксиозни појединци примењују вештину прикривања *правог ја* и свега што је у интеракцији са њим (нпр. осећање, речи, идеја) како би ублажиле могуће одбијање или пад нивоа социјалног статуса, што показује студија коју је спровела Сауер-Завала и сарадници (Sauer-Zavala et al., 2012). У истраживањима које су извршили Греко и сарадници (Grecco et al., 2013), утврђено је да та вештина често укључује потискивање појачане сопствене емоционалне реакције и искустава због циља који постављају социјално анксиозни појединци. То се нарочито односи на избегавање одбијања и одржавање одређеног нивоа узајамне зависности са другим особама по сваку цену.

У својој емпиријској студији, Кори (Corey, 2014) сматра да су истраживања у неколико последњих деценија усмерена на неповољна искуства и догађаје као проблеме у функционисању узроковане социјалном анксиозношћу. Она указују на то да су, и поред контроле депресивних симптома, узајамна зависност социјалне анксиозности и позитивног афекта уравнотежени и негативни. На то упућује студија и Рамшоа и сарадника (Ramsawh et al., 2011). Међутим, аутори Боелен и Рејнтје (Boelen & Reijntjes; 2009) сматрају да анксиозни појединци у својој природној социјалној средини свакодневно имају мање повољних емоција и пријатних догађаја него особе које нису анксиозне. Такође, и саморегулационе вештине значајне су за сазнавање искуством позитивних осећања. Заједно са социјалном анксиозношћу, оне прогнозирају пријатне догађаје, као и одговор појединца на такве догађаје, што потврђују налази и истраживања које су спровели Кашдан, Викс и Савостјанова (Kashdan, Weeks & Savostyanova, 2011).

Имајући у виду значај позитивног афекта у схватању социјалне анксиозности, Хофман (Hofmann, 2012) у свом раду указује на то да је смањена учесталост и јачина пријатних осећања и догађаја главна карактеристика наглашене социјалне анксиозности.

У својој студији, Блауштајн и Кинибург, а потом Харде и сарадници (Blaustein, & Kinniburgh, 2010; Hardee, et al., 2013) утврдили су да реални покушаји остављања доброг утиска редукују анксиозност, а избегавање одбијања узрокује трошење неопходних способности и немогућност избегавања друштвено неприхватљивог понашања. У свом раду, Полак (Pollack, 2014) је утврдио да релације

социјалне анксиозности и пријатних искустава зависе од количине уложене енергије у регулацију анксиозности, те су појединци због тенденције прикривања сопствених анксиозних осећања изложенији лошијем психолошком функционисању.

Истраживачки налази Алдена и сарадника (Alden *et al.*, 2008) скрећу пажњу на то да међусобни однос социјалне анксиозности и ниског позитивног афекта омогућују да се јасније схвати мањак који осећају социјално анксиозни појединци, а који се једним делом тумачи слабијим квалитетом живота тих појединаца и њиховим телесним, интелектуалним и социјалним недостацима, што наводе и Кашдан и Колинс (Kashdan i Collins, 2010).

У свом истраживању, Стангијер (Stangier, 2011) наглашава то да се, без обзира на малобројна истраживања која су испитивала социјалну анксиозност и њену корелацију са присним односима, показало да је социјална анксиозност у интеракцији са ретким и незадовољавајућим социјалним односима у свим узрастима. Аутори Вилијамс и Рискинг (Williams & Risking, 2004) истичу чињеницу да социјално анксиозни појединци имају мањи број пријатеља и ређе остварују складне односе са другим особама. Са друге стране, социјално анксиозни људи способни су да остваре присне односе с родитељима, вршњацима, пријатељима или партнерима. Међутим, због сопствених искривљених опажања о себи и другим особама, и избегавајући односе, та понашања обично су прожета проблемима, па су минимално задовољавајућа и квалитетна, што показује и студија коју су спровели Петерс и сарадници (Peters *et al.*, 2012).

Према истраживању Каминга и Рапија, али и Нилсена и Карнса (Cumming & Rapee, 2010; Nielsen & Cairns, 2009), социјално анксиозни појединци користе самозаштитне комуникацијске вештине, минимално се емоционално манифестују, мање су самопоуздани, настоје да избегавају сукобе и теже испољавању своје потребе, што редукује квалитет присних односа. Приликом отварања према својим партнерима, њихов ниво блиског самоотварања претежно није реципрочан самоотварању појединца са којим су у узајамном односу, због чега их друге особе у много прилика перципирају као незаинтересоване за интеракцију, што су фактори који у великој мери доприносе слабом развоју присних односа, тврди у својој студији Мигачева (Migacheva, 2011).

Осим романтичних, пријатељски односи ретко су испитивани у релацијама социјалне анксиозности, што потврђује истраживање које су спровели Аројо и Харвуд (Arroyo & Harwood, 2011). Налази Рома и сарадника, затим Уросевица и сарадника (Romm *et al.*, 2011; Urosevic, 2012) претежно скрећу пажњу на то да социјално анксиозни појединци имају мање пријатеља с којима се свакодневно друже. Такође, и аутори Параде, Лиркс и Бланксон (Parade, Leerkes i

Blankson (2010) утврдили су да социјална анксиозност смањује самопоуздање појединаца и њихову жељу да се покажу евентуалним пријатељима.

Циљ ове студије је испитивање релација социјалне анксиозности, веровања о потреби скривања *правог ја*, доживљавања позитивних емоција и квалитета пријатељских односа адолесцената.

На основу ранијих истраживања, очекује се да ће социјално анксиознији појединци у већој мери испољавати веровање о потреби самоотварања, ређе доживљавати пријатна осећања, као и да ће своја пријатељства процењивати мање успешним. Такође, претпоставља се да је социјална анксиозност и веровање о потреби скривања *правог ја* песимистично за предикцију, док је чешће доживљавање позитивних осећања повољан предиктор квалитета пријатељског односа. Осим тога, претпоставља се и посредујући ефекат пола и оба облика социјалних страхова на евалуацију квалитета блиских односа.

МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

Узорак

У истраживању учествовало је 152 ученика IV разреда Економске школе у Ваљеву, од чега 75 матураната (49,34%) и 77 матуранткиња (50,65%). Просечна старост узорка је 18,5 година (СД = .88). Пригодни узорак прикупљен је у фебруару 2014. године.

Мерни инструменти

Као мерни инструменти у истраживању су коришћени: Скала анксиозности у социјалним интеракцијама, Скала социјалне фобије, Скала позитивног и негативног афекта, Упитник веровања о потреби скривања *правог ја* и Упитник квалитета пријатељства.

Евалуација анксиозности у друштвеним интеракцијама и друштвеног и патолошког страха извршена је помоћу два мерна инструмента: а) *Скале анксиозности у социјалним интеракцијама – Interaction Anxiety Scale – SIAS*, Матика и Кларка (Mattick & Clarke, 1998), *Скале социјалне фобије – Social Phobia Scale – SPS*, такође, Матика и Кларка (Mattick & Clarke, 1998). Обе скале састоје се од 20 ајтема, а степен слагања са ставкама бодује се на скали Ликертовог типа, од 0 („*нимало специфично или истинито за мене*“) до 4 („*у потпуности специфично или истинито за мене*“). За сваки ајтем треба да се обележи (знаком X) само једно од четири понуђена поља. Сабирањем одговора на свим ајтемима добија се укупан резултат који се креће у распону од 0 до 80. Већа вредност добијеног укупног скорa скреће пажњу на упечатљивију анксиозност у друштвеним интеракцијама.

Скала позитивног и негативног афекта (Positive and Negative Affect Schedule – PANAS – Expanded Form – PANAS – X) коришћена је за мерење субјективног доживљавања емоција, а саставили су је Вотсон и Кларк (Watson & Clark, 1994). У овом истраживању коришћена је прилагођена хрватска верзија инструмента који су саставили Кнезовић, Шверко и Фучек (2007). Инструмент садржи укупно 60 ајтема предочених у облику листе. Испитаници су имали задатак да на петостепеној скали Ликертовог типа (од 1 – *никад или скоро никад се тако не осећам* до 5 – *увек или увек се тако осећам*) процене како се начелно осећају. Сабирањем резултата од 10 ајтема, добија се информација о афективној позитивној структури (нпр. заинтересован, одлучан). У овом истраживању није коришћена *Скала о доживљавању негативног афекта*.

Упитник веровања о потреби скривања правог ја, који је саставио Роденбо (*The Core Extrusion Schema – CES*; Rodebaugh, 2009), процењује степен у којем појединац сматра да ће бити одбијен ако открије своје *право ја*, те зато покушава да избегне оригиналност и разне грешке у вишеструким друштвеним интеракцијама. Упитник обухвата 22 ајтема, а понуђени одговори означавају се на скали Ликертовог типа од 10 степени, где 1 означава *уопште није тачно*, а 10 *у потпуности тачно*.

Упитник квалитета пријатељства, који су саставили Паркер и Ашер (*Friendship Quality Questionnaire – FQQ*; Parker & Asher, 1993), састоји се од 40 ајтема и испитује квалитет релација појединца са најбољим пријатељем/ицом. За бодовање понуђених одговора користи се скала Ликертовог типа од четири степена, која варира од 0 (*уопште не вреди за наш однос*), до 4 (*у потпуности вреди за наш однос*). Ајтеми успостављају три аспекта пријатељских односа – лојалност, блискост у односу и узајамно поштовање. Укупан резултат формира се као линеарна комбинација резултата свих ајтема на скали, посебно за најбољег пријатеља и најбољу пријатељицу, при чему виши скор означава квалитетнији пријатељски однос.

Поузданости и дескриптивни подаци (централне вредности и дисперзија резултата) примењених скала на узорку адолесцената приказани су у Табели 1.

Унутрашња конзистентност примењених мерних инструмента у овом истраживању је висока. Исказана *Cronbach-alfa* коефицијентом, она варира у распону од *Cronbach* $\lambda = 0,77$ до *Cronbach* $\lambda = 0,92$. Дескриптивни статистици и интерна конзистентност на овом узорку слични су резултатима добијеним у истраживањима Живчић-Бећиревић, Јуретић и Комадина (2013), Јуретић (2008), Пуклек Левпушчек и Берце (2012) и Чубела-Адорић (2003).

Табела 1. Дескриптивни индикатори мерених варијабли

Table 1. Descriptive indicators of measured variables

Скале	AS	SD	Cronbach alpha коэффициент	Број ајтема	Min	Max
Скала социјалне фобије	13.94	11.91	.89	20	0	77
Скала анксиозности у социјалним интеракцијама	18.01	12.02	.90	20	0	70
Скала позитивног афекта	32.87	5.99	.85	10	13	49
Скривање <i>правог ја</i>	22.90	9.16	.91	15	14	69
Избегавање грешака	14.96	5.00	.77	6	5	28
Квалитет пријатељског односа	36.05	7.93	.92	12	0	50

Процедура испитивања

Испитивање је спроведено групно. Просечно време попуњавања упитника трајало је 30 min. Пре поделе упитника, испитаници су информисани о истраживању, начину заштите анонимности података, после чега су потписивали сагласност о учешћу у истраживању. Испитаницима је скренута пажња на то да у сваком тренутку могу да прекину испитивање ако желе. Тестирање су спровели коаутори овог рада, уз супервизију психолога.

Статистичке методе обраде података

При обради података за потребе овог истраживања, коришћене су дескриптивне статистичке методе (аритметичка средина, стандардна девијација и интервалне вредности – минимум и максимум), корелациона анализа (Пирсонов коефицијент линеарне корелације) и хијерархијска регресиона анализа. Подаци су унети и обрађени у програмском пакету *SPSS for Windows*, верзија 17.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Корелације између испитиваних конструката

У циљу утврђивања егзистенције статистички значајне биваријантне повезаности између испитиваних варијабли – социјалне анксиозности, самоотварања и доживљавања позитивних емоција и квалитета блиских односа, израчунати су параметријски Пирсонови коефицијенти корелације. Добијени стохастички односи приказани су у Табели 2а и 2б.

Табела 2а. Повезаности између испитиваних варијабли

Table 2a. Connections between examined variables

Варијабле	1	2	3	4	5	6
1. Страх од процене других људи						
2. Анксиозност у социјалним интеракцијама	.80**	-				

Табела 2б. Повезаности између испитиваних варијабли

Table 2b. Connections between examined variables

Варијабле	1	2	3	4	5	6
3. Скривање правог ја	.51**	.63**	-			
5. Доживљавање позитивних емоција	-.27**	-.33**	-.36**	-.05	-	
6. Квалитет пријатељства	-.08	-.18*	-.19*	-.11	.34**	-

Напомена: Значајност коефицијената корелације на нивоу * $p < .05$, ** $p < .01$.

Интеркорелације између појединих квантитативних варијабли крећу се од ниских и умерених до високих вредности ($-.11 \leq r \leq .80$). Увидом у хелије корелационе матрице уочава се да уз статистичку значајност од $p < .05$, испитаници који доживљавају већи *страх од процене других људи* извесно осећају и већу *анксиозност у социјалним интеракцијама* ($r = .80$). Такође, обе анализиране варијабле статистички су значајно, али слабо позитивно повезане са варијаблама *скривање правог ја* ($r = .51$) и *избегавање грешака* ($r = .39$). Дакле, појединци који су високо анксиозни у друштвеним интеракцијама и осећају већи страх од процене других особа, у значајном степену сматрају да је неопходно сакрити сопствено ја. Они имају израженију потребу за избегавањем грешке пред другим људима у поређењу са појединцима ниже анксиозности у социјалним интеракцијама и мањим страхом од процене других особа. Поред тога, што више верују у потребу за скривањем сопственог ја, то у већој мери настоје да избегну грешке.

Са друге стране, значајна (и слаба) биваријантна корелација у негативном смеру код оба типа *социјалних страхова* и *доживљавања позитивних емоција* на нивоу вероватноће од $p < .05$, указује на то да појединци који осећају већу анксиозност у друштвеним узајамним дејствима, као и већи страх од евалуације других особа, ретко доживљавају позитивна осећања. Људи који ређе сазнају искуством позитивне емоције, у већем степену сматрају да је неопходно сакрити своје *право ја* од других особа.

На крају, квантитативни индикатори у корелационој анализи скрећу пажњу на то да појединци који своје блиске односе евалуирају квалитетнијим осећају мање анксиозности у друштвеним инте-

ракцијама и мање страха од процене других особа. Такође, они у мањем степену сматрају да је неопходно сакрити своје сопствено ја, и мање избегавају грешке и у израженијем степену доживљавају позитивне емоције.

*Допринос пола и социјалних страхова
у тумачењу квалитета пријатељства*

У циљу испитивања релација социјалне анксиозности, веровања о потреби скривања *правог ја*, доживљавања позитивних емоција и квалитета блиских односа, спроведена је хијерархијска регресиона анализа (Табела 3).

Табела 3. Резултати хијерархијске регресионе анализе варијабли пола и социјалних страхова у тумачењу квалитета пријатељства

Table 3. Results of hierarchical regression analysis of the variables 'gender' and 'social anxieties' in the interpretation of friendship quality

Предиктори	β	R^2	ΔR^2
1 корак			
Пол	-.31***		.09***
2 корак			
Пол	-.32***		
Анксиозност у социјалним интеракцијама	-.30***	.12***	
Страх од процене других људи	.10		
3 корак			
Пол	-.30***		
Анксиозност у социјалним интеракцијама	-.33***		
Страх од процене других људи	.09	.12	
Интеракција (анксиозност у соц. интеракцијама X-пол)	.03		
Интеракција (страх од процене других људи X-пол)	.01		

Напомена: β = вредности стандардизованог парцијалног бета-коэффициената; R^2 = коефицијент детерминације (укупни допринос објашњеној варијанси); ΔR^2 = промена у коефицијенту детерминације у односу на претходни корак мултипле регресије (допринос поједине групе предиктора објашњеној варијанси)
*** $p < .001$.

Други блок варијабли – анксиозност у социјалним интеракцијама и страх од процене других људи – значајно је у статистичком моделирању објаснио пропорцију заједничке вредности квалитета пријатељства са додатних 5% заједничке варијансе ($\Delta R^2 = .05$). Међутим, завршна регресиона једначина показује да у трећем блоку нумеричких варијабли ниједна од предикторских интеракција није имала статистички значајан утицај на повећање пропорције варијабилитета квалитета пријатељства ($\Delta R^2 = .00$).

Пол је статистички значајан предиктор квалитета пријатељства у сва три математичка модела анализе ($\beta = -.31$, $\beta = -.32$, $\beta = -.30$), где испитанице процењују свој пријатељски однос квалитетнијим него испитаници.

Анксиозност која се осећа у друштвеним интеракцијама статистички је значајан и карактеристичан предиктор у оба статистичка модела анализе, тако да испитаници који доживљавају већу анксиозност у околностима друштвеног узајамног дејства, процењују свој однос с најбољим пријатељем/-ицом мање успешним.

Међутим, без обзира на чињеницу што су се *пол* испитаника и *анксиозност* коју доживљавају у друштвеним интеракцијама манифестовали као сигнификантни и карактеристични предиктори, посреднички ефекат пола на релације између те врсте анксиозности и квалитета пријатељства испитаника није испољио статистичку значајност у варијанси њихових заједничких вредности.

Допринос веровања о потреби скривања правог ја и позитивних емоција објашњењу квалитета пријатељства

Резултати регресионог модела у Табели 4а и 4б показују да су у првом кораку као предиктори били укључени само *пол*, *анксиозност* у социјалним интеракцијама и *страх од евалуације других људи* као контролне варијабле, док су у другом регресионом кораку додате и варијабле: *скривање правог ја*, *избегавање грешака* и *доживљавање позитивних емоција*.

Табела 4а. Резултати хијерархијске регресионе анализе варијабли веровања о потреби скривања правог ја и позитивних емоција у објашњењу квалитета пријатељства

Table 4a. Results of hierarchical regression analysis of the variables 'belief in the need to hide one's true self' and 'positive emotions' in the explanation of friendship quality

Предиктори	β	R^2	ΔR^2
1 корак			
Пол	-.30***		
Анксиозност у социјалним интеракцијама	-.28***	.15***	
Страх од процене других људи	.13***		

Табела 4б. Резултати хијерархијске регресионе анализе варијабли веровања о потреби скривања правог ја и позитивних емоција у објашњењу квалитета пријатељства

Table 4b. Results of hierarchical regression analysis of the variables 'belief in the need to hide one's true self' and 'positive emotions' in the explanation of friendship quality

Предиктори	β	R^2	ΔR^2
2 корак			
Пол	-.29***		
Анксиозност у социјалним интеракцијама	-.08		
Страх од процене других људи	.10	.19***	.06***
Скривање правог ја	-.18***		
Избегавање грешака	.06		
Доживљавање позитивних емоција	.20		

Напомена: β = вредности стандардизованог парцијалног бета-коэффицијената;

R^2 = коефицијент детерминације (укупан допринос објашњеној варијанси);

ΔR^2 = промена у коефицијенту детерминације у односу на претходни корак мултипле регресије (допринос поједине групе предиктора објашњеној варијанси)

*** $p < .001$.

Добијени резултати упућују на то да су оба корака статистичког моделовања статистички значајна, при чему све предикторске варијабле заједно објашњавају укупно 19% варијансе критеријума квалитета пријатељства. Слично претходном статистичком моделу анализе у Табели 3, пол је релевантан индикатор квалитета блиских односа, што указује на то да испитанице верују да је њихов пријатељски однос успешнији у односу на испитанике. Анксиозност која се осећа у друштвеним интеракцијама статистички је значајан и карактеристичан предиктор само у првом регресионом кораку. Притом, појединци који су анксиознији у околностима социјалне интеракције евалуирају свој однос с најбољим пријатељем/-ицом као мање успешан.

Други блок варијабли значајно је у статистичком моделовању објаснио пропорцију заједничке вредности квалитета пријатељства с додатних 6% заједничке варијансе ($\Delta R^2 = .05$). Уверење да је неопходно сакрити своје *право ја* од осталих особа манифестовало се статистички значајним карактеристичним предиктором осим контроле пола и код оба типа социјалних страхова. Такав налаз скреће пажњу на то да особе које у мањем степену верују да је непотребно сакрити своје сопствено ја у односима, евалуирају своје блиске односе значајно успешнијим. Такође, доживљавање позитивних осећања значајан је и карактеристичан предиктор уз додате варијабле у претходним регресионим корацима. У складу с тим, испитаници који искуством сазнају више пријатних емоција процењују своје блиске односе успешнијим.

ДИСКУСИЈА И ЗАКЉУЧАК

У нашој земљи нису спровођена истраживања која се баве друштвеном анксиозношћу, доживљавањем пријатних осећања и успешношћу блиских односа социјално анксиозних адолесцената. Нарочито је неистражена релација варијабли уверења о потреби скривања *правог ја* и друштвене анксиозности.

У складу са претпоставком, на нашем узорку утврђено је то да што испитаници у интеракцијама доживљавају вишу анксиозност, то имају и знатнији страх од процене других особа. Такође, и у студији коју су спровели Матик и Кларк (Mattick & Clarke, 1998) потврђена је статистички значајна интеракција између поменутих варијабли.

Налази у овом истраживању потврдили су да је *пол* релевантан предиктор успешности присних односа, при чему адолесценткиње свој пријатељски однос процењују успешнијим у односу на адолесценте. Сличне резултате добиле су у свом истраживању и ауторке Ла Грека и Лопез (La Greca & Lopez, 1998). Оне су утврдиле да адолесценткиње, у поређењу с адолесцентима, добијају више социјалне подршке од својих присних пријатеља, евалуирају се способнијим у пријатељским односима и имају приснија пријатељства.

Поред пола значајним специфичним предиктором на нашем узорку испољила се и *анксиозност* у социјалним интеракцијама у свим корацима хијерархијске регресионе анализе, изузев у последњем статистичком моделовању, где су уведене варијабле *уверење о потреби скривања правог ја* и *доживљавање позитивних емоција*. Налаз упућује на то да појединци који осећају знатнију анксиозност у друштвеним интеракцијама процењују своја пријатељства мање успешним. Налази у овом истраживању показали су да, иако су пол испитаника и анксиозност коју осећају у друштвеним интеракцијама статистички значајни карактеристични предиктори у скоро свим корацима статистичког модела, пол не лимитира релације између разних социјалних страхова и успешности пријатељства.

Такође, осим пола и уверење о потреби *скривања правог ја* значајан је предиктор квалитета пријатељског односа пола и социјалне анксиозности уз увођење доживљавања позитивних осећања.

Испитаници који у знатнијем степену сматрају да је неопходно сакрити своје сопствено ја пред другим особама, дефинишу своје блиске односе као мање квалитетне.

У складу са очекивањима, добијени налази показали су линеарну повезаност између веће анксиозности при друштвеним интеракцијама и страха од процене других појединаца, као и уверења о неопходности прикривања властитости, избегавања грешке у интеракцијама и смањеног квалитета пријатељског односа. Идентичне резултате добили су и Каминг и Рапи (Cumming & Rapee, 2010). Они су установили да су социјално анксиозни појединци наклоњенији ко-

муникацијским вештинама које обухватају властиту заштиту у облику смањеног давања података о себи, те да су мање присни у свакодневним интеракцијама, посебно са пријатељима. Осим тога, друштвено анксиозни појединци наклоњенији су сакривању властите анксиозности у интеракцијама са другим особама. Зато они верују да ће их такво понашање заштитити од непријатних друштвених последица, нпр. одбацивања, а уколико се одлуче на самоотварање и манифестовање сопствене анксиозности, онда таква понашања прво испољавају према свом блиском пријатељу, члану породице и на крају са непознатом особом или познаником, наводе Вонкен, Олден и Богелс (Voncken, Alden & Bögels, 2006). Према истраживањима ових аутора понашања која обухватају прикривање анксиозности узрокују више непријатних друштвених последица него признање социјално анксиозног појединца да се анксиозно осећа. То указује да ће се десити баш оно што анксиозни појединац својим уобичајеним понашањима настоји избећи.

Добијени налази, такође, показују да појединци који током социјалне интеракције са другим особама покушавају да прикрију сопствена осећања, последично доживљавају мање пријатних осећања због страха од негативног оцењивања и одбацивања. У свом истраживању, Кашдан (Kashdan, 2007) наводи да је способност за саморегулацију код таквих особа слабије развијена, па уколико појединац приликом интеракције настоји да контролише сопствено понашање, долази до трошења извора за саморегулацију и лошијег психолошког функционисања. Осим тога, добијена линеарна корелација између анксиозности у друштвеним интеракцијама и сазнавања искуством пријатних осећања у складу је и са налазима студије Роденбоа (Rodebaugh, 2009).

Наши регресиони налази да је доживљавање позитивних осећања релевантан предиктор, као и да су успешније пријатељске релације корелиране с фреквентнијим доживљавањем позитивних осећања, сагласани су са резултатима истраживања Кашдана и Брина (Kashdan & Breen, 2008). Поменути аутори сматрају да социјална добит настаје као последица учествовања у пријатним догађајима с другим особама. Позитивни догађаји који се с њима доживљавају су последица тих релација које стабилизују друштвене интеракције. У истраживању Олдена и сарадника (Alden *et al.*, 2008) утврђено је да отворено изражавање и дељење позитивних осећања с другим особама повољно утиче на функционисање организма пошто поспешује расположење и повећава сензибилитет појединца на доживљавање пријатних догађаја. Ову чињеницу потврђују и налази Спокаса и сарадника (Spokas *et al.*, 2009), где смејање, грљење, или гестикуирање током веселја представљају облике стваралаштва и поспешивања пријатних осећања.

Добијени налази упућују на то да је за успешност пријатељског односа најзначајније испољавање пријатних осећања, као и испољавање свог *правог ја* уместо његовог прикривања. Она су независна од пола адолесцената. За одржавање блиског односа корисније је испољавање анксиозности и страхова него њихово сакривање.

Добијени резултати делимично су сагласни са претходним истраживањима релација социјалне анксиозности, скривања сопственог ја, доживљавања позитивних емоција и успешности блиских односа у адолесцентској популацији. Међутим, треба имати у виду чињеницу да је значајан део пропорције варијансе квалитета пријатељства на нашем узорку остао необјашњен.

Спроведено трансферзално истраживање има неколико значајних ограничења, те је могућност генерализације резултата донекле методолошки ограничена. Најважнији недостатак произилази из селекционисаног узорка. Одабрани су матуранти четворогодишње средње школе, тако да то представља селекцију. Следећа ограничења овог рада су: пригодни уместо репрезентативни узорак, употреба мерних инструмената са страних говорних и културних подручја, које би пре употребе требало потпуно адаптирати за нашу културу. Такође, метода самопроцене (самоевалуације) испитаника има недостатак јер је карактеришу потешкоће у опажању властитог понашања.

Такође, будућа истраживања треба случајно узорковати и спроводити их на већем узорку испитаника, који би омогућио комплексније статистичке анализе, а тиме и проверу модела.

У наредним истраживањима потребно је обезбедити боље методолошке услове. То подразумева ваљану селекцију узорка, адаптацију мерних инструмената и контролисану процедуру истраживања. Током испитивања успешности присног односа, треба проверити и партнерски однос и одредити успешност тог присног односа у контексту поменутих варијабли. У испитивање може да се укључи и варијабла доживљавање негативних осећања као и варијабла депресија, јер оне могу имати већи допринос на варијансу квалитета пријатељства код адолесцената. Осим методе самопроцене, која сасвим сигурно представља важну технику прикупљања података, било би добро користити и друге технике нпр. структурирани интервју, те уз квантитативне користити и квалитативне анализе. Такође, будућа истраживања треба случајно узорковати и спроводити их на већем узорку испитаника на прецизнији и јаснији начин, који би омогућио комплексније статистичке анализе, а тиме и проверу модела.

На крају, без обзира на ограничену могућност генерализације добијених резултата на социјално анксиозне појединце, налази су, и поред тога, значајни за поступак социјалне анксиозности. Чињеница да је конструкт веровање о потреби скривања *правог ја* повезан с квалитетом блиских односа, указује на потребу даљег испитивања

ових варијабли, али и на значај промене таквих веровања у начинима поступања, као и на трансформацију понашања која произлазе из њих. Осим тога, резултате добијене на нашем узорку сада је могуће упоредити с налазима добијеним у европским земљама, пошто је коришћена јединствена методологија.

Дакле, налази у овој емпиријској студији представљају полазну основу за осмишљавање новог лонгитудиналног пројекта на српском узорку, који би омогућио боље разумевање узрока и последица са увођењем додатних предикторских варијабли и њиховом бољом контролом, са циљем да се што потпуније протумачи однос између испитиваних конструктора код адолесцената.

ЛИТЕРАТУРА

- Adorić, Č. (2003). Svijest o sebi i drugima kod socijalne anksioznosti i samomotrenja: prilog validaciji upitnika socijalne svijesti [Awareness of self and others in social anxiety and self-monitoring: A contribution to validation of social awareness inventory]. *Suvremena psihologija*, 6(2), 231–248.
- Alden, L. E., Taylor, C. T., Mellings, T. M. J. B. & Lapsa, J. M. (2008). Social anxiety and the interpretation of positive social events. *Journal of Anxiety Disorders*, 22, 577–590.
- Arroyo, A. & Harwood, J. (2011). Communication competence mediates the link between shyness and relational quality. *Personality and Individual Differences*, 50, 264–267.
- Blaustein, M. E. & Kinniburgh, K. M. (2010). *Treating Traumatic Stress in Children and Adolescents: How to Foster Resilience through Attachment, Self-Regulation, and Competency*. New York, NY: The Guilford Press.
- Boelen, P. A., & Reijntjes, A. (2009). Negative cognitions in emotional problems following romantic relationship break-ups. *Stress and Health: Journal of the International Society for the Investigation of Stress*, 25(1), 11–19.
- Burstein, M., He, J. P., Kattan, G., Albano, A. M., Avenevoli, S., & Merikangas, K. R. (2011). Social Phobia and Subtypes in the National Comorbidity Survey–Adolescent Supplement: Prevalence, Correlates, and Comorbidity. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 50(9), 870–880.
- Corey, S., Erickson, J., Deane, F., & Wright, M. (2014). Changes in attitudes toward seeking mental health services: A 40-year cross-temporal meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 34(2), 99–106.
- Cuming, S. & Rapee, R. M. (2010). Social anxiety and self-protective communication style in close relationships. *Behaviour Research and Therapy*, 48, 87–96.
- Doehrmann, O., Ghosh, S. S., Polli, F. E., Reynolds, G. O., Horn, F., Keshavan, A., & Pollack, M. (2013). Predicting Treatment Response in Social Anxiety Disorder From Functional Magnetic Resonance Imaging. *Jama Psychiatry*, 70(1), 87–97.
- Fergus, T. A., Valentiner, D. P., McGrath, P. B., Gier Lonsway, S. L., & Kim, H. S. (2012). Short forms of the Social Interaction Anxiety Scale and the Social Phobia Scale. *J Pers Assess*, 94, 310–320.
- Goldin, P. R., Ziv, M., Jazaieri, H., Hahn K., & Heimberg, R. (2013). Impact of Cognitive-Behavioral Therapy for Social Anxiety Disorder on the Neural

- Dynamics of Cognitive Reappraisal of Negative Self-beliefs, *JAMA Psychiatry*, 70(10), 1048–1056.
- Grecco, E., Robbins, S. J., Bartoli, E., & Wolff, E. F. (2013). Use of nonconscious priming to promote self-disclosure. *Clinical Psychological Science*, 1, 311–315.
- Hardee, J. E., Benson, B. E., Bar-Haim, Y., Mogg, K., Bradley, B.P., Chen, G., & Perez-Edgar, K. (2013). Patterns of neural connectivity during an attention bias task moderate associations between early childhood temperament and internalizing symptoms in young adulthood, *Biol. Psychiatry*, 74(4), 273–279.
- Herren C, In-Albon T, & Schneider S (2013) Beliefs regarding child anxiety and parenting competence in parents of children with separation anxiety disorder. *J Behav Ther Exp Psychiatry* 44, 53-60.
- Hofmann, S. G., Asnaani, A., Vonk, I. J. J. (2012). The efficacy of cognitive behavioral therapy: A review of meta-analyses. *Cognit Ther Res*, 36(5), 427–40.
- Juretić, J. (2008). Socijalna i ispitna anksioznost te percepcija samoefikasnosti kao prediktori ishoda ispitne situacije [Social and Test Anxiety and Self-Efficacy Perception as Predictors of Exam Success]. *Psihologijske teme*, 17(1) 15–36.
- Kashdan, T. B. (2007). New perspectives on social anxiety: Addressing the positive spectrum of human functioning. *Association for Behavioral and Cognitive Therapies*, 4, 1–4.
- Kashdan, T. B. & Breen, W.E. (2008). Social anxiety and positive emotions: A prospective examination of a Self-regulatory model with tendencies to suppress or express emotions as a moderating variable. *Behavior Therapy*, 39, 1–12.
- Kashdan, T. B., Weeks, J. W., & Savostyanova, A. A. (2011). Whether, how, and when social anxiety shapes positive experiences and events: A self-regulatory framework and treatment implications. *Clinical Psychology Review*, 31, 786–799.
- Knezović, Z., Šverko, D. & Fuček, I. (2007). Watsonova teorija pozitivnog i negativnog afekta: Provjera faktorske strukture skale PANAS-X [Watson's theory of positive and negative affect: verification of factorial structure of PANAS-X]. U: G. Keresteš, I. Brković i A. Butković (Ur.), 18. *Dani Ramira i Zorana Bujasa: Program i sažeci priopćenja* (str. 101). Zagreb: Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet Zagreb.
- Komadina, T., Juretić, J., & Živčić-Becirević, I. (2013). Uloga socijalne anksioznosti, samootvaranja i doživljavanja pozitivnih emocija u objašnjenju kvalitete prijateljskih odnosa kod studenata [The Role of Social Anxiety, Self-disclosure and Experiencing Positive Emotions in Explaining the Students' Friendship Quality]. *Psihologijske teme*, 22(1), 51–68.
- La Greca, A. M., & Lopez, N. (1998). Social anxiety among adolescents: Linkages with peer relations and friendships. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 26, 83–94.
- Leary, M. R., & Kowalski, R. M. (1995). *Social Anxiety*. New York: The Guilford Press.
- Luciana, M., Wahlstrom, D., Porter, J. N., Collins, P.F. (2012). Dopaminergic modulation of incentive motivation in adolescence: age-related changes in signaling, individual differences, and implications for the development of self-regulation, *Dev. Psychol.*, 48 (3), 844–861.
- Mattick, R. P., & Clarke, J. C. (1998). Development and validation of measures of social phobia scrutiny fear and social interaction anxiety. *Behaviour Research and Therapy*, 36, 455–470.
- Migacheva, K, Tropp, L. R., & Crocker, J. (2011). Focusing beyond the self: Goalorientations in intergroup relations. In: L. R. Tropp & R. K. Mallett (Eds.): *Moving Beyond Prejudice Reduction: Pathways to Positive Intergroup Relations* (pp. 99–115). Washington, D. C.: American Psychological Association.

- Moscovitch, D. A., Rodebaugh, T. L., & Hesch, B. D. (2012). How awkward! Social anxiety and the perceived consequences of social blunders, *Behaviour research and therapy* 50(2), 142–149.
- Nielsen, K. E. J., & Cairns, S. L. (2009). Social anxiety and close relationships: A hermeneutic phenomenological study. *Canadian Journal of Counselling*, 43, 178–197.
- Pachankis, J. E., & Bernstein, L. B. (2012). An etiological model of anxiety in young gay men: from early stress to public self-consciousness, *Psychol Men Masc*, 13, 107–122.
- Parade, S. H., Leerkes, E. M. & Blankson, A.N. (2010). Attachment to parents, social anxiety, and close relationships of female students over the transition to college. *Journal of Youth and Adolescence*, 39, 127–137.
- Parker, J. G. & Asher, S.R. (1993). Friendship and friendship quality in middle childhood: Links with peer group acceptance and feelings of loneliness and social dissatisfaction. *Developmental Psychology*, 29, 611–621.
- Peters, L., Sunderland, M., Andrews, G., Rapee, R. M., & Mattick, R. P. (2012). Development of a short form Social Interaction Anxiety (SIAS) and Social Phobia Scale (SPS) using nonparametric item response theory: the SIAS-6 and the SPS-6, *Psychol Assess*, 24, 66–76.
- Pollack, M. H., Van Ameringen M., Simon, N. M., Worthington, J. W., Hoge, E. A., Keshaviah, A., & Stein, M. B. (2014). A double-blind randomized controlled trial of augmentation and switch strategies for refractory social anxiety disorder. *Am J Psychiatry*, 171, 44–53.
- Puklek - Levpušček, M., & Berce, J. (2012). Social anxiety, social acceptance and academic self-perceptions in high-school students. *Društvena istraživanja*, 21(2), 405–419.
- Ramsawh, H. J., Weisberg, R. B., Dyck, I., Stout, R., & Keller, M. B. (2011). Age of onset, clinical characteristics, and 15-year course of anxiety disorders in a prospective, longitudinal, observational study. *J Affect Disord*, 132(1–2), 260–264.
- Romm, K. L., Rossberg, J. I., Berg, A. O., Hansen, C. E., Andreassen, O. A., & Melle, I. (2011). Assessment of social anxiety in first episode psychosis using the Liebowitz Social Anxiety scale as a self-report measure. *Eur Psychiatry*, 26(2), 115–121.
- Rodebaugh, T. L., Weeks, J. W., Gordon, E. A., Langer, J. K., & Heimberg, R. G., (2012). The longitudinal relationship between fear of positive evaluation and fear of negative evaluation, *Stress & Coping* 25(2), 167–182.
- Rodebaugh, T. L. (2009). Hiding the self and social anxiety: The core extrusion schema measure. *Cognitive Therapy and Research*, 33, 90–109.
- Sauer-Zavala S., Boswell, J. F., Gallagher, M. W. (2012). The role of negative affectivity and negative reactivity to emotions in predicting outcomes in the unified protocol for the transdiagnostic treatment of emotional disorders. *Behav Res Ther*, 50(9), 551–7.
- Spokas, M., Luterek, J. A. & Heimberg, R.G. (2009). Social anxiety and emotional suppression: The mediating role of beliefs. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 40, 283–291.
- Stangier, U., Schramm E., Heidenreich T., Berger, M., & Clark, D. M. (2011). Cognitive Therapy vs Interpersonal Psychotherapy in Social Anxiety Disorder: A Randomized Controlled Trial. *Arch Gen Psychiatry*, 68(7), 692–700.
- Urosevic, S., Collins, P., Muetzel, R., Lim, K., Luciana, M (2012). Longitudinal changes in behavioral approach system sensitivity and brain structures involved in reward processing during adolescence, *Dev. Psychol.*, 48(5), 1488–1500.

- Voncken, M. J., Alden, L. E., & Bögels, S. M. (2006). Hiding anxiety versus acknowledgment of anxiety in social interaction: Relationship with social anxiety. *Behaviour Research and Therapy*, *44*, 1673–1679.
- Williams, L. & Risking, J. (2004) Adult romantic attachment and cognitive vulnerabilities to anxiety and depression. Examining the interpersonal basis of vulnerability models. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, *18*, 7–24.
- Watson, D. & Clark, L.A. (1994). *The PANAS-X: Manual for the positive and negative affect schedule - Expanded form*. University of Iowa: Psychology Publications.

SOCIAL ANXIETY, HIDING ONE’S TRUE SELF, AND EXPERIENCING PLEASANT EMOTIONS – PREDICTORS OF FRIENDSHIP QUALITY IN ADOLESCENCE

Miroljub Ivanović¹, Uglješa Ivanović²

¹Preschool Teacher Training and Business Informatics College of Applied Studies “Sirmium”, Sremska Mitrovica

²Faculty of Management in Sport, Alfa University, Belgrade

Summary

Social anxiety, hiding one’s true self, experience of pleasant emotions, and the quality of friendship are recognized in contemporary scientific literature as important social problems in contemporary scientific studies. However, despite the importance of this phenomenon, it has not been sufficiently researched in our country.

The aim of this paper was to define the linear correlations between social anxieties, beliefs about the need to hide one’s true self, experience of positive emotions, and the quality of close relationships of secondary school seniors.

The total sample included 152 senior students from the Secondary School of Economics in Valjevo (M = 18.5 years, SD = .88). Data was collected in February 2014. The evaluation included the following questionnaires: questionnaire on beliefs about the need to hide one’s true self (Rodebaugh, 2009), Friendship Quality Questionnaire (Parker & Asher, 1993), the Social Interaction Anxiety Scale (Mattick & Clarke, 1998), the Social Phobia Scale (Mattick & Clarke, 1998), and the Positive and Negative Affect Scale (Watson & Clark, 1994).

Central and dispersion parameters, Pearson’s correlation coefficient, and hierarchical regression analysis were used to obtain the results. SPSS for Windows, version 17, was used for statistical analysis, with the level of significance of $p < .05$.

Correlation analysis and analysis of the results of the regression model showed that beliefs about the need to hide the true self and intense positive feelings are beyond the impact of gender and both types of social fears, and represent significant and specific determinants of friendship quality among adolescents. Predictor variable – gender – manifested as a statistically significant incomplete determinant in all analyzed regression models, whereas the interaction effect of variables of gender and both types of social fears was not significant for criterion prediction of friendship quality among adolescents. Thus, these findings confirmed the hypothesis of the research: 1) socially anxious individuals are more likely to manifest the need to reveal their true self, rarely experience pleasant emotions, and evaluate their friendships as less effective, 2) social anxiety and the need to hide the true self are difficult to predict, while a frequent experience of positive emotions represents a favorable predictor of friendship quality,

and 3) gender and both forms of social fears have a mediating effect on the evaluation of the quality of close relationships.

The results obtained in this study generally coincided with the findings of previous research. From a theoretical point of view, they are relevant to the discovery and development of close relationships, and from a practical point of view, they point to the socially anxious adolescents who use the strategy of hiding their true self.